

Preu: 15 cèntims. - Any I. - Núm. 25
 Barcelona, 25 de novembre de 1921

La Mainada

— Pareee!... El Quimet m'ha dit pastanaga!...
 — Amaga't, doncs, que si la vaca ho sent!...

Correu de LA MAINADA

(Tancat el dijous, dia 17 de novembre)

Durant la setmana hem rebut originals literaris, artístics, d'enginy i de passatemps, dels següents col·laboradors, mainadistes estimats: Jacint Segura, Artur Soliva, F. Milà, Ramon Sansó, Francesc Barceló, Sebastià Castellnou, Pere Garcia, M. Fernández, Lluís Santacana, Josep Ticas, Francesc Foc, J. Simó, A. Verdader i Homs, Anton Roure Amer, El català urgellenc, P. Amat, Joaquim Serra, Josep Oriol Franco, Isidre Parés, V. Llopart, J. Segarra, F. Rusiñol, S. Castelló, M. Conesa, Pascual Lazarillo, Francesc Rafa Brosa, Enric Rafel Carreras, Manuel Brasy, L. Navarro Costabella (Avant sempre!), J. Jesuald B., E. Arxé, Enric Guitart Matas (Bon minyó! Ja anirà), E. Carbonell, Josep de Cambra (Envia i veurem!), Francesc Moragas (Ho recordaré!), J. Boada, J. Illa, J. York, Concepció Danyans, Jordi Stalberg, J. Bonhumor, Aristides Danyans, Agustí Gonzalvo, Llorenç Gibert i Roig, Leandre de la Riera, Joan Farré, Paquita Sampens (Mercès, senyoreta), D. Pla, Horta, Monserrat Reus, Jaume Guardia (Molt bonic), Erregés, T. Bishal, Bonsuar, Lluís Rafols i Jané i Joan Rafols, Maria Regilla (No he vist els versos), Jordi Marqués, Anita Pla, Pepet Fonts, Mercè Subirà i Cisquet del Vendrell.

Nota. — Dels treballs que ens han remès els estimats col·laboradors, ANIREM PUBLICANT TOT EL QUE SIA PUBLICABLE; I DEL QUE NO, EN FAREM OMBRES. Com que això queda ben explícit, preguem que no ens facin més preguntes ni multipliquin la correspondència inútilment. El que no surt és perquè no pot anar, o perquè anirà quan li toqui el torn.

C. Serriols i Rin. — Homes com vostè ens fan falta. Quina memòria! Recordar-s'en d'un xisto del 1905! Llàstima que vostè no sigui a Barcelona, que seriem molt amics!

S. Sabater Oliver. — Declarat benemèrit de LA MAINADA!

Lluís Miralles. — La comptem ja com una estimada col·laboradora.

R. Bartomeus. — Podem!

Josep Macià. — Rebut i acceptat. Anirà!

J. Costa i Pomés. — Moltes gràcies per l'últim que envia.

Camil Geis. — Rebut els versos. Mercès!

A. Casadellà. — Dirigiu-vos a l'Administració.

J. Fournier. — Envieu-nos més coses!

Ramon Segarra. — Rebut tot! Agraïdíssims. Esperem la continuació que li demanarem.

Una abraçada a tots, de

EL GUIA JOAN

Serà una bella sorpresa per a tothom el

Calendari de LA MAINADA

o sigui el

CALENDARI DE CATALUNYA

que anem estampan amb una cura i una amor que només pot fer-se quan cal correspondre a la benevolença del

públic i a la simpatia amb que la nostra obra ha estat acollida per tots el valors espirituals de la nostra Renaixença.

Us quedareu meravellats, mainadistes!!!

Recordeu que en sortir el nostre periòdic diguérem que comptàvem amb la

col·laboració dels més prestigiosos escriptors, i ara us en donarem la prova.

Hi és tothom qui té mèrits per esser-hi!

Amb el nostre *Calendari* els infants de Catalunya es convenceran de que no hi ha cap escriptor que no els estimi i que

no confii en l'obra que ells poden fer per a la Pàtria futura. Per això, servint-se del nostre *Calendari* es dirigeixen a ells.

Us escriuireu quan veureu els noms reunits en el nostre Calendari per tal de delectar-vos!

Més d'un centenar d'autors dels més prestigiosos i encimats del públic, entre poetes, prosistes i dibuixants, ens han donat treballs plens d'un gran amor a la

nostra obra. Fins el mestre ENRIC MORERA, ens ha honorat amb un «ballet» que és una més de tantes obres delicioses amb que compta Catalunya! Tothom hi és!

Més de cinc cents gravats! Tot fet exprofès!

BARCELONA prepara una gran Exposició. Tota Catalunya ha d'estar orgullosa de l'engrandiment de la metròpoli. ¡Roma donà honor a tota l'Itàlia antiga! París daura de glòria tota la França d'avui...

D'aquesta Exposició que vol celebrar Barcelona, en pervindrà un acumulament de riquesa, un avenç de cultura, un progrés en les ciències i les seves aplicacions, un gran bé moral i material per a tota la nostra gloriosa nació.

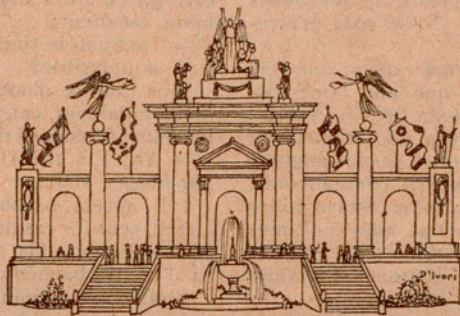
L'Exposició serà internacional d'Indústries Elèctriques i nacional espanyola de totes les ciències, arts, produccions i disciplines de l'esperit i l'activitat dels homes.

Vol dir això que gent de totes les nacions del món concurriran amb elements i productes de les Indústries Elèctriques; i només que d'Indústries Elèctriques. I de Catalunya i la resta de la península, hi haurà exposició general.

Un aconxeixemet així ultrapassa tot el que un noi pugui arribar a figurar-se. Fins molts homes ja vells no poden formar un concepte de la meravellosa varietat i riquesa de manifestacions que s'encloren en una Exposició. Si entreu en un Museu d'Art pictòric ja resteu bocabadats davant de les teles prodigioses, dels retaules, dels frescos, dels cartons i tapissos, on el geni dels grans pintors deixa una empremta de les seves visions.

Imageneu una exposició que no sigui sols de pintura, si no d'escultura, d'arquitectura, de ceràmica, de joieria, de mobles, de decoració... ¡Afegiu, a les arts, les ciències! Mai acabaríeu...

I tot això que no sigui d'un poble, sinó de molts pobles. ¡I no d'un segle, sinó de tots els segles! Els nois que han vist una Exposició, tenen ja una riquesa de coneixements imponderable...

L'Exposició que a Barcelona s'espera tindrà un altre atractiu. Haurà convertit una muntanya lletja, miserable i bruta, en un conjunt de parcs i jardins dels més bells pel món, amb cascades, llacs, escalas, avingudes, monuments, palaus i fins i tot un stadi per als jocs olímpics i els esports moderns.

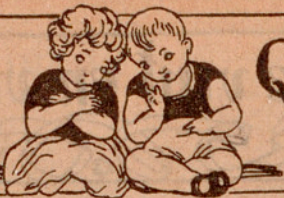
Per això en ésser convidat el poble a que vagi a Montjuïc per a refermar la voluntat de tenir aquesta Exposició, cal que hi acudeixi tothom, vells, joves i nens. I cal que tota la muntanya es vesteixi de joia, de veus d'alegria, de coets, de cànctics.

Tothom que ha passejat aquests últims dies pels bells camins de la muntanya, entre arbres graciosos i flors de totes formes i colors, ha restat encisat. No sembla cosa nostra, sinó d'un país de fades! Nois barcelonins, cada vegada heu de sentir-vos més satisfets i orgullosos d'haver nascut a Barcelona.

EL GUIA JOAN

DE LES COSES QUE PASSEN

EL REPÒS DELS CORS

De bo de bo, ho dius, Queloneta? — preguntà, tan moix com tendre.

— En bona fe, Quelet! Demés, afegí mon pare que llucaria des del barder del marge i al primer que veiés que li furta la llenya arplegada de la malesa, aquell les pagaria totes alhora.

— Bé prou que me'n recordava suara, al coure'm encara les senyals de les seves grapes que tinc al coll. ¡Ni sé com m'atreveixo a tornar!

Ja ho podeu ben creure que ço que feia el Miquelet era més que una temeritat. Emperò la vista d'aquella figurina subtil i melangiosa, la veu dolça com refilets de cardina enamorada d'aquella seva amigueta i el plascèvol consol de sa companyonia, l'atreien qui-sab-lo. En lloc no estava millor que al seu costat. I ho feia amb molt més gust en pensar que no tenia, com ell, una maretà amorosida que l'acaronés. La minsa Queloneta no sentia més que els crits barroers d'aquell pare sapat, qui tenia la vanitat de la força i la cruessa; ben al revés de sa filla, qui estava joiosa de no haver hereditat ni la salut d'aquell cor de bronze (ja portava el nom escaient de Roc), menyspreuat de tothom, i ésser una viva imatge, física i moralment, de l'enyorada mare.

Si en Quelet anava a cercar llenya allí, era perquè la tocaïeta volguda li en donava ja, sens permissió de cap mena, des de quan li digué:

— Mira; tu ets massa menudet per arrabassar-la, i no tens pare que te'n reculli, i la teva mare, sempre malaltissa, massa que fa que pugui treballar i nodrir-vos. Agafa la que necessiteu, tant per a fer la minestra com per a escalfar-vos.

— Sí; però el teu pare pot enutjar-se...

— Fes de manera que no pugui conèixer-ho: una branca d'ací, una rabassa d'allà, cada dia un feixet.

Dit i fet. Cada jorn, a punta d'aurora, una figureta s'escapolia ràpida per entre les feixines i en sortia com un feix de branques que retornava cap al poblet. I així, feliçment, passaren dies.

En Roc no se'n hauria pas donat compte

de la minva, si el baillet hagués estat sol el qui en gaudia d'aquella llenya: ja que la poca que ell podia pendre, a penes si es coneixia, i millor feia creure que era deguda, aquella baixa, al fet de secar-se les branques i apretar-se per son propi pes. D'altres, atrevits i descarats, per estalviar-se suades, en lloc d'arrabassar-la del bosc comú, com l'arrancava en Roc, com que les feixines d'aquest venien de pas, carregaven llurs espatlles amb llenya del munt, tot dient:

— Tantmateix tindrà massa llenya a l'inferrn, aqueix Roc!

Fins que se n'adonà, i fou llavors que, malauradament, caigué el més innocent en les mans feixugues del galifardeu:

— Ah! Ets tu? Doncs procura no tornar-hi, que sinó...

I li apretà bàrbarament les ungles al clatell, sens fer cas de les respectuoses protestes d'innocència, fins a fer-li sang-traits. Si al menys hagués volgut escoltar-lo!

Però, suara, quan la seva Queloneta li deia que son pare aguaitaria més, recordava la sangnanta pressió al coll i es proposava fermament no deixar-se veure més. No obstant, la necessitat, junt amb els precs de la bona filla i l'incientiu de reveure-la un cop més, li esborraven tota mena de dolors i ja me'l teniu retornant altre cop per llenya, justament en hores que En Roc no hi era, segons avís de la cara donzelleta.

Mentrestant, la gent poc escrupulosa afeïen de quan en quan la llenya d'En Roc; i més d'ensà que una pulmonia el retenia al llit.

Durà dies, setmanes. Se li complicà el ventrell i En Roc defallia visiblement. Arribà l'hivern i el fred l'acoquinà. En Quelet s'havia convertit en criadet de la Queloneta: li portava les medecines, el pa, les viandes, la llenya; tot, amb tal d'estalviar-li caminades.

Després d'una gran crisi, vingué la millora i, seguidament, la convalescència. En Roc era tot un altre, físicament, no pas moralment, ja que el verí li amargava constantment la boca, i les dents li cruïxen de ràbia en veure's tan debatut i tenir forçosament d'aplaçar l'amenaça als primers dels

afanadors que assolís. Es clar; tantes setmanes al llit!

Des de la finestra havia vist la poca llenya que li restava. ¡Tanta com n'havia ja apilada!

— No hi ha que perdre moment; sens dir res a ningú iré i...

I acabà la frase apretant les mans al gaiato i les dents als llavis.

De darrera seu desaparegué una ombra que anà silenciosa al quartet del costat i caigué agenollada, mans en creu, vora un llit i mormorà, alçant els ulls vers el Crist de la capçalera:

— Oh! Senyor! Féu que ningú hi vagi, i menys en Quelet!

Era la Queloneta, que per atzar o miracle pogué collir l'amenaça del seu pare vers les minvades feixines i a corre-cuita se n'anà a la recerca d'En Quelet per tal d'avisar-lo del perill que podia córrer.

En Roc, veient-se sol i amb l'ajuda del bastó, se n'anà, mig arrossegant els peus, fins al marge proper a la llenya, i s'acotà sota el barder. Restà bona estona a l'aguait, i ja volia retornar-se'n quan oí algú que s'atansava.

— Ara me les pagareu totes plegades! — barbotejà, fruïnt sols de pensar-hi.

Era... En Quelet que, ben agè a ço que li esperava, avançava vers la llenya mirant per tot arreu per tal de poder veure a la Queloneta.

Sortí En Roc de l'amagatall, vers l'infant, garrot en l'aire, foll de ràbia (En Quelet creié veure un espectre i restà immòbil i corglassat) i els ulls fora de les conques, i en descarregar, ferotge, sobre la pobra víctima, digué bufant saliveres:

— Ah! bergant! Tu, altra vegada?...

Un moviment ràpid d'En Quelet féu que sols li toqués d'esquiltlentes; perdé l'equilibri, i caigué de cara als peus del butxi, brollant-li abundosa la sang del nas.

A En Roc se li encengueren encara més les sangs; alçà per segona vegada el gaiato i... Un crit esgarripós el sobtà, el qual, ensems, féu redreçar a l'innocent, que estava gairebé sense sentits. Aquell crit que semblà com si la terra se'l dragués, fou seguit d'un cop tou, com d'un cos que cau a l'aigua. I després regnà paorós silenci. En Roc abaixà, lenta i inconscientment, l'arma, fent-se oïts i amb l'esguard extraviat mirava en la buidor. Quelet, amb els ulls fits allà al pou, s'aixecà ràpid i hi volà cor esperitat, mentres En Roc el seguia las, però tant lleuger com li permetien ses fe-

bles cames. Quan aquest arribà adalèrat al pou, En Quelet acabava de fer pujar penosament la galleda, que havia ja tirat, en la qual estava fortament arrapat amb les mans un cos xop i xorrant. En Roc, en veure'l, llençà un crit d'engoixa, portant-se les mans al cor com si li haguessin punyit i, ensems, caigué de genolls als peus del salvador. Era sa filla!

Vora la llar, asseguts a l'escó, s'escalfen pare i filla i En Quelet, i la mare d'aquest feineja satisfeta com dona de casa.

— En saber — féu la Queloneta, continuant una conversa — que En Quelet ja havia partit per anar per llenya, el meu delit no era si no arribar abans que ell i avisar-lo. Com que no el vaig veure per en lloc, em vingué l'idea de pujar sobre l'empit del pou per tal de veure'l de lluny fent el camí. No era ben bé a dalt, quan l'acció del pare em ferí la vista i el cor, i... vaig caure.

— Jo bé sabia — continuà En Quelet — que eres tu qui estava en perill, puix la teva veu m'és prou coneguda, i això em donà forces i presència d'ànim. Sabia que els naufrags s'arrapen àdhuc al mateix ferro-roent, i la galleda em serví de... cer-capous. (I ho subratllà gaiament).

— Sort n'hem tingut de l'empar d'En Roc — digué la mare, que l'havien feta infermera.

— El més sortós soc jo — acabà En Roc, completament agraït i canviat. — Jo, que per la bondat del vostre fill tinc el goig de veure entorn meu l'alegria d'una bella companyia, la felicitat de la meua filla i el repòs de la meua ànima.

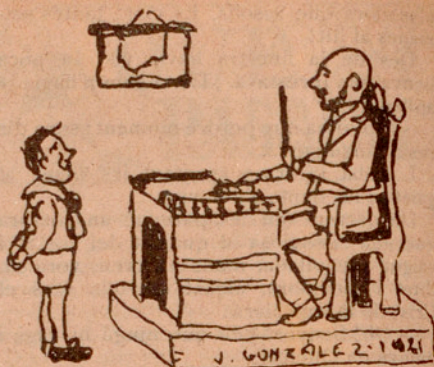
J. JESUALD B.

UNA PUBLICACIÓ RECOMANABLE

DEL seu editor, En Salvador Bonavia, hem rebut un exemplar de cada un dels dos diccionaris de butxaca *Català-Castellà* i *Castellà-Català*, que, seguint les normes establertes per l'Institut d'Estudis Catalans, ha compost el distingit escriptor A. de Rius Vidal.

Són dues obres recomanables, tant per la seva bella presentació com per son preu reduït, ja que es venen a deu ralets cada una.

Les recomanem als nostres llegidors.

— Per què Déu em va fer les mans?
— Per pegar-me quan el fes enfadar.

ECO, VOLEU PARLAR AMB MI?

(DEL FRANCÈS)

UN hostaler d'una vila forana, s'arruïnava en son ofici. Un dia tingué una idea genial. Feu posar al diari un anunci que deia:

«Gran Hotel de X... — A vint metres de l'Hotel hi ha l'eco de Trinomi, una de les majors meravelles acústiques del món. el qual repeteix els sons fins a tretze i vint vegades. *Gran Centre de Turisme.*»

L'anunci produí el seu efecte, i els turistes que visitaren l'hotel quedaren satisfets: l'eco, que es produïa en una plana, al fons de la qual hi havien unes grans roques lli-ses, repetia un gran número de vegades les paraules que allà es pronunciaven. L'hostaler es feia ric.

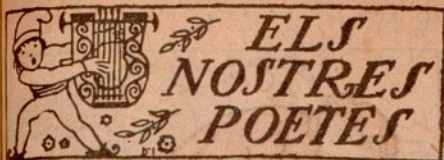
Un dia arribà al Gran Hotel una caravana d'anglesos, els quals foren conduïts per l'hostaler, com de costum, a les roques de l'eco de Trinomi. Els anglesos, amb gran satisfacció, veien com el so de les seves paraules era repetit, i preguntaven amb pèssim accent: «Eco, voleu parlar amb mi?», frase que era repetida quinze o vint vegades per l'eco. De prompte, un anglès gran i gros, digué amb rapidesa: «How are you, old fellow? Can you speak with me?» (Com estàs, vell individu? Pots enraonar amb mi?)

Del fons de les roques sortí una veu ai-rada que deia:

— Si voleu que l'eco us respongui, parleu en català, com hi ha món!

L'eco de Trinomi perdé la seva fama i l'hostaler s'arruinà.

RAFEL TASIS MARCA, trad.

DE LA NOSTRA NATURA SALUTACIÓ AL PETIT POBLET

*Poble xic com un pinyó,
humil com flor bosquetana,
que has crescut sota el turó
amb rustiquesa galana:*

*em plau veni al teu racer
respirant ton aire lliure
i filtrant en el meu ser
la pura essència del viure.*

*Tot petit i humil com ets,
fas la terra prou feconda,
omplint de llevó els gorets
oberts en llaurada fonda.*

*De la sava del terror
i la llum que el cel t'envia,
tu has crescut fort i sencer
i endavant vas fent ta via.*

*Poble xic com un pinyó,
senzill com flor camperola
— com el vers que et dicto jo
i pel teu espai se'n vola —:*

*Vius en lloc tot virior,
ple de fermesa exquisida,
amarat de fe i claror...
Jo ho voldria per ma vida.*

MIGUEL BOSCH I JOVER

DE L'ÀNIMA NAFRADA

*Què hi passa en la meua ànima ablaïda:
serà un dolor mentida,
quix jo no tinc present el seu motiu?
Quina externa impressió, al seny refractària,
totpoderosa, estúpida, arbitrària,
ha encès el seu caliu?*

*Quan havia vingut en apariència
dolors de la existència,
i ja una cicatriu cloïa el mal,
sento dintre de mi unes mossegades
que no fan sang i són eixelebrades,
com un turment mental.*

*Ara em ve al pensament la fesomia
d'aquella dona pia
que no he dut a l'altar, oblidada!
He estat un malfactor no venerant-la!
Ja sento, memorant-la,
ressò d'ocells, sentors de Paradís.*

*¡Oh mare meua, gira la mirada;
tinc l'ànima nafrada,
m'estella el cor la massa del destí;
baixa del cel o puja-m'hi amb l'escala
del teu amor! Fereix-me amb un cop d'ala,
que vull morir, que vull morir!*

J. COSTA I POMÉS

L'HORA DEL REPOS

*Morfeu fa sa dança
i corre pel món.
Les nines s'acluquen
vermelles de son.*

*Les cares s'immuten
en di els ultims mots:
— Bona nit, mareta,
santa nit a tots.*

*El tió ja és cendra;
fins el miu fa el mort.
La llar es refreda
i es colga l'amor.*

*Fora les rialles
dels fills joguinant.
La lluna fa guàrdia
des del cel estant.*

*I en cada família
s'ou igual pregar:
...Pare nostre, altíssim,
protegiu la llar!...*

PERE PUJOL CASADEMONT

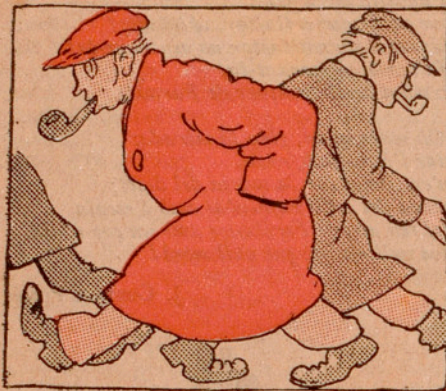
Setembre, 1921

EL NOSTRE FULLETI Junt amb aquest nú-
mèro repartim el
nové plec de l'emocionant i suggestiva novel·la

ELS CAMINS DE LA SORT

que expressament per a LA MAINADA ha escrit el notable
literat Ramon Reventós i ha il·lustrat l'esquísida Lola
Anglada.

LES GESTES D'EN BELLUGUET

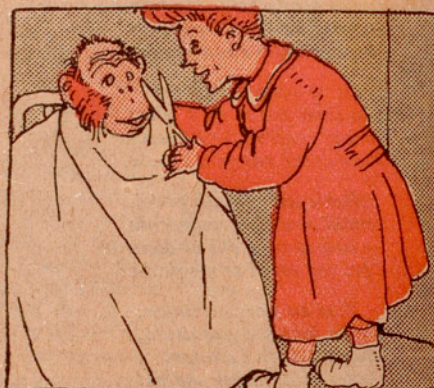
13 Apa! Tots surten corrent
a la recerca del mico,
de Llevant fins a Ponent...

14 — No està aquí, ni allà, ni enlloc!
— Però tu Jim, on el busques?
— Home, no siguis badoc!

15 Mentres tant, mireu quin fet:
gormans, prenen xocolata
el Titi i En Belluguet!

16 — Com que hem d'ésser bons companys,
i et far vell aquestes barbes,
et vaig a treure uns quans anys.

17 — Ara ets tan jove com jo...
¡Ni Sherlock-Holmes et troba
vestit d'aquesta faisó!

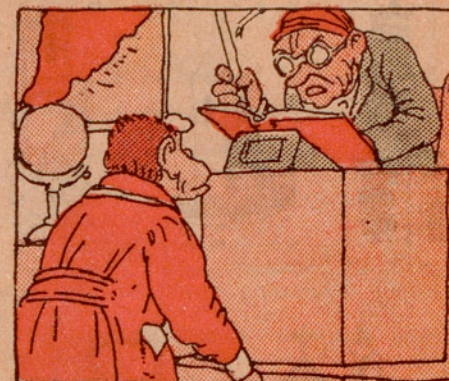

18 — Anirem a estudi, units.
¡Tu vas a tenir un èxit
quan et vegin els petits!...

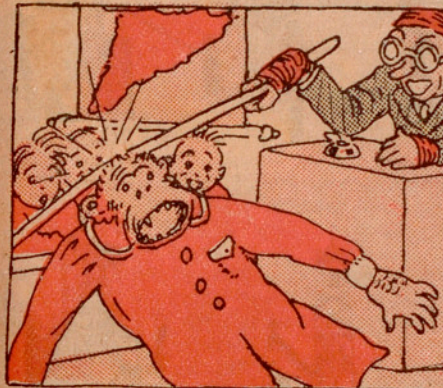
EL QUI TOT HO FA BEN FET (CONTINUACIÓ)

19 En Titi escolta com cal
les lliçons que dona el mestre,
ben sentat i molt formal.

20 El mestre, distret, li diu:
— Veïam si vostè, Bruguera,
em dirà què és adjectiu...

21 Com En Titi no diu mot,
li ha ventat un cop de canya:
— No facis l'estaquiret!

22 Titi es bèsia i no xicot,
i quan rep el cop del mestre
promou el gran esvalot.

23 Pega bots i saltirons,
i aixís ensenya la cua
per sota dels pantalons.

24. En veure el terrabastall
i que allò ho mou una bèstia,
li agafa al mestre un treball.

(Seguirà)

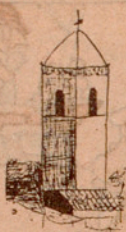
I Concurs de LA MAINADA

ELS CAMPANARS
DE CATALUNYA

(Vegeu les condicions assenyalades per a poder optar en aquest Concurs, en els números 1, 2 i 3 de LA MAINADA)

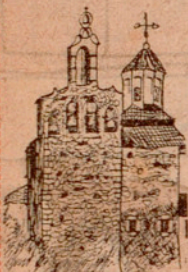
304. Església de Pompeia
(LLUÍS LAPORTA)

305. Sant Martí de Sasganyol
(ELIUSA SOLÉ)

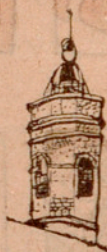
306. Església de Tàrraga
(JOSEP BAS)

307. Sant Feliu de Codines
(S. VILANOVA)

308. Sant Francesc de Tàrragona
(F. NEL·LO)

309. Sant Esteve d'Olet
(ANTON DOT)

310. Convent del Cor de Maria de Lleyda
(S. KUBRAL)

311. Catedral de Tàrragona
(J. ALSTINA)

312. Sant Martí de Provençals
(D. IGLESIAS)

313. Antiga Seu de Lleyda
(R. MORA)

314. Santa Maria del Mar
(FRANCESC MONTEYS)

315. Santa Maria de Badalona
(DOMENEC J.)

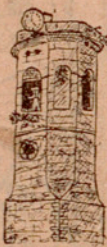
316. Sant Pere de Camprodon
(M. B. MONTEYAN)

317. Santa Maria de Sans
(ANTONI DE TRAYER)

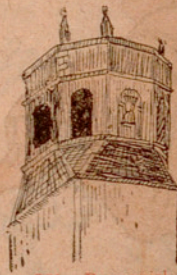
318. Sant Ignasi de Sarrià
(CRISTÓFOL MASSÓ RIU)

319. Pietat de Vich
(LL. ALEMANY)

320. Sant Joan de Mongat
(B. CANALS)

321. Parroquial d'Alcanar
(JOAN BARTÉS I JARQU)

El que ens conta l'avi

© J. Torri

LA MARTINETA

A la vora del foc hi fa de bon estar els vespres llargs d'hivern. Reunits tots els mossos i dones de la masia, cadascú diu el que sap i tothom hi guanya poc o molt d'aquell escampall d'idees. Aquella nit, hom parlava de les serps, a propòsit d'algú haver-ne vist una de molt revinguda a les Clotes, prop dels Rebolls.

— La deuen criar les cabres del Maset — observà el pastor.

— Bones dides, tafoina! — exclamà el rabadà.

— No te'n riguis, no te'n riguis! ¿Que no ho saps que les serpotes xuclen la llet de les cabres, de les ovelles, de les vaques..., i fins de les dones que crien?

— Oi, que sí, que això és ben cert — refermà el bover.

— Bé prou s'ha sentit dir — continuà el pastor, — que una pobra criatura es va acanyant, acanyant, i la qui la cria diu: «Què és estrany, i tota la nit xucla!» Sí, prou; el que xucla la criatura és la cua de la serp, que és la qui buida els pits de la dida...

— Ai, mare! I la dida no ho experimenta? — observà la porqueirola.

— Estant dormida, raí! A més, que la serp li xucla l'alè: no es pot despertar. I en estar ben farta, cap al niu, que de vegades el tenen a la palla de la màrrega.

— Oi, Jesús, quina por!

La tia, una germana de la mestressa, que amb ella repassa la bugada, no es sap estar de bestreure en la conversa, i diu:

— Que no sabeu el cas de la Martineta?

«Això — continuà dient — ho conten de casa nostra; d'un oncle que pel temps hi havia que era un famós pastor. Doncs bé, aquest tal pastor, un dia d'aqueixos més crudels d'hivern amb més de quatre pams de neu, va trobar a la porta del Cortal una serpeta, erta, morta de fred.

» Sí, morta! La va agafar, se la va posar a la pitrera i va entrar al corral per a arreglar el pinso del bestiar. Amb l'escalforeta, ja ho crec!: la serp es va anar revifant, i tota mansa, mansa, es va xarrupar un bon cassolot de llet.

» Després de tipa, va desaparèixer. Es

devia encauar pel corral. El cas és que cada dia, poc més o menys a la mateixa hora, compareixia la serp, només en sentint al pastor que solia cridar-li:

» — Martineta, oh Martineta!

» I la serp li feia mil postures; se li entortolligava pels braços, pel coll, i remenava la cua amb delit, com si fos un cadell.

» Ell estava tot cofoi d'haver aconseguit ensenyar una serp com aquella, que ja s'anava allargant, tant, que als estranys els feia mitja basarda.

» Vet aquí que va venir el bon temps i el remat va sortir cap a muntanya. La serpota va seguir el remat, com si fos un gos. Quan el pastor cridava: «Martineta!», tot seguit tenia allà la serp, manyaga i cuejant.

» Un dia el pastor va caure malalt, i va estar, ja ho crec!, entre unes coses i unes altres, prop de dos anys lluny del remat. Quan va tornar a l'ofici, en venir el bon temps, ell i el rabadà se'n menaren el remat cap a la pastura.

» En ésser a l'indret acostumat, va recordar-se de la serp ensenyada i per veure si compareixeria va cridar ben fort:

» — Martineta, oh Martineta!

» Als pocs instants es va sentir fressa de fullaraca dins del bosc i va comparèixer una serpassa revinguda, terrible. Era la mateixa Martineta que havia anat creixent pel seu natural; però en veure els dos homes a qui tal vegada ja no va conèixer, es llençà furiosa i xiulant, primer contra l'un, després contra l'altre, i a tots dos els va matar.»

— Això ensenya — observà la mestressa, — que s'ha d'anar en compte en fer bé; en el món hi ha cada Martineta!

— No, mestressa — repregué el pastor, — aqueixa no és pas la bona doctrina: «Fes bé i no facis mal, altre saber no et cal.» ¿Creieu vós que és fer bé voler ensenyar una serp com si fos un ca? ¿Que no n'hem vist de llops ensenyats, fins que es mengen un cabrit, o de guiller amansides fins que entren dintre del gallines? ¿Que al meu entendre vol dir aquesta rondalla, que es conta en molts indrets de Catalunya, és que no convé forollar amb els dits el foc, per ben apagat que sembli, perquè sovint s'hi troba caliu.

SEBASTIÀ FARNÉS

FULLS DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA

EL POBLAT IBÈRIC DE CALACEIT

La contrada de Calaceit, terra catalana a la frontera catalano-aragonesa, constitueix un dels més importants conjunts d'estacions ibèriques. Aquestes són diverses, i d'èpoques diferents. Una de les estacions principals, de les més ben explorades fins avui, és la del Puig de Sant Antoni, última punta del petit serrat que hi ha davant l'actual vila de Calaceit.

Aqueix puig forma avui una muntanya pelada, les aigües pluvials de la qual són utilitzades per a omplir durant l'hivernada la bassa del poble.

Al cim d'aquest puig hi ha les runes d'un poblat ibèric. Des d'allí dominava, amb sa altitud, tota la plana bellíssima.

Aqueixes runes indiquen que el poble ibèric que va habitar el poblat vivia en cases petites, fetes de pedra amb morter de fang, amb les parets estucades amb fang aiximateix, sense escultures ni pintures. Les fileres de les cases formaven un o més carrers longitudinals.

El poblat devia tenir una gran muralla de defensa, de forma circular, construïda amb pedres esquadrades. D'aquesta muralla se'n conserven encara alguns restes a la part més accessible del cim.

Sota les cases hi havia o cambres o cellers subterranis. Aquestes cambres estaven construïdes damunt la pendent del puig, buidant la roca per un costat i tancant-les amb parets per l'altra. Aquestes cambres subterranies és el que resta. Les construccions de les cases han desaparegut.

Es creu que les construccions eren de dos pisos, parer que es fonamenta en el fet d'haver trobat a una de les cambres els blocs d'argila que havien caigut del sostre, i aquest era fet de troncs, com si aguantessin un pis que hagués d'ésser trepitjat, car del contrari la coberta hauria estat més prima, segurament un terrat de canyes.

«Es de creure que aqueix segon pis — diu un autor — ja vindria al nivell del carrer i serviria d'habitació i els baixos podrien ésser dipòsits d'oli i de grans, que en consumir-se deixen una cendra igual a la dels morts. Tota la terrissa es va xafar perquè el primer pis es va ensorrar dintre els cellers; només fa estrany, per xò, que l'escala

de baixar-hi es troba tapada amb pedres i cals, com si abans de la destrucció es volgués escondir un tresor preciós. Aleshores sí que aquella cendra podria ésser la dels morts; se'ls hauria depositat al soterrani de les cases, seguint la costum prehistòrica d'enterrar la gent a dintre les habitacions.»

Al mig de les cambres hi ha una taula quadrada, feta amb pedres i fang. Hi ha qui creu que era l'ara central voltada de olles cineràries. Aquestes estaven contingudes per una banqueta d'argila. Eren àmfores bastes de quatre cares, sense pintar i fetes amb torn.

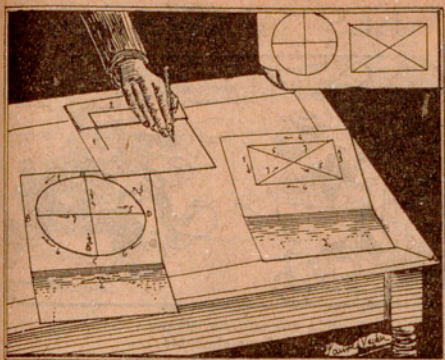
Avui els pobles ibèrics descoberts i descoberts són ja nombrosos, i es fàcil seguir l'interessantíssim descabellament de la civilització ibèrica a Catalunya.

A. ROVIRA I VIRGILI

— Vinc del taller del meu fill, que està fent un autorret.

— Jo acabo de veure al meu, que precisament també estava fent el retrat d'un auto.

ENTRETENIMENT INSTRUCTIU

Traçats curiosos: El rectangle i les diagonals

TRAÇAR, sobre una fulla de paper, un rectangle (ambidextre) i ses dos diagonals, heu's aquí una cosa no molt difícil; però si jo us demano de traçar-ho d'un sol cop, és dir, sense que la punta del llapis s'aixequi del paper, heu's aquí que ja us farà buscar més rato... i us asseguro que no ho trobareu, car el problema és impossible de resoldre. Un petit subterfugi, ben senzill, us permetrà a tots vosaltres, lectors, de lograr allò que tots els vostres amics no han pogut fer.

Plegueu la part inferior de vostra fulla de paper, i traceu el primer costat vertical del rectangle, meitat sobre la cara, meitat sobre la creu; traceu el costat horitzontal 2 enterament sobre la creu; pugeu per traçar el costat 3 meitat sobre la creu, meitat sobre la cara; en aquest moment podeu posar plana vostra fulla i acabar fàcilment el traçat de la figura, tal com està indicat detalladament en el dibuix, i seguint exactament l'ordre indicat per les xifres i el sentit indicat per les fletxes.

Podeu també proposar de traçar un cercle i els dos diàmetres perpendiculars, respectivament, sempre per medi d'un sol cop.

La figura del'esquerra del dibuix us indica la marxa que heu de seguir. El quart de cercle 1 és traçat sobre la creu, el mig cercle 2 sobre la cara i el quart de cercle 3 sobre la cara; poseu la fulla plana i traceu sobre la cara els radis 4 i 5, el mig cercle 6 i els radis 7 i 8. Es poden variar de moltes maneres aquests petits problemes.

JAUME VACHER

LA FAM AJUDA A L'ENGINY

EL fet que vaig a explicar-vos ocorregué en un hostal d'un poblet de nostra costa brava...

Un dia a l'hora de dinar es presentà al menjador de la fonda un subjecte bastant ben arreglat, que demanà se li servis menjar.

Per ço que és veurà, aquest personatge no tenia diners i feia dies que no menjava, puix ho feu com sis.

Un cop hagué liquidat una pila de porcions i son ventrell n'hi digué prou, cridà a l'amo, — qui es pensava que el demanava per cobrar — i entaulà conversa amb ell.

El desconegut li digué que havia corregut mig món i li parlà de grans ciutats, de gent que no coneixia i de moltes coses.

L'hostaler, que sols havia vist el món per un forat, se l'escoltava bocabadat.

Ja feia estona que durava la conversa, quan de cop i volta digué l'hoste:

— Potser no sabeu què és un *andari*.

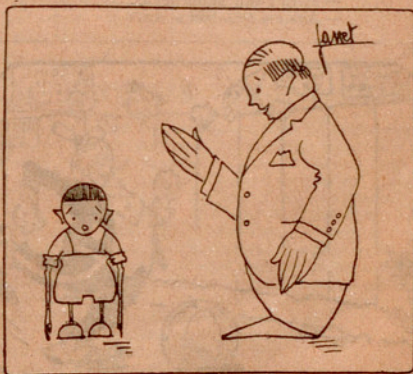
— No, no havia sentit anomenar mai aquest nom — digué amb bona fe el fondista.

— No...? — digué rient el famolenc — doncs ara ho sabreu. Mireu: posen les cames així, els braços amb el colze enrera i el cap enlaire, perquè l'aspiració de l'aire sigui completa, i fan així... — i arrancà a córrer a tota velocitat, com ànima que porta el diable, desapareguent a la primera cantonada.

El bon jan de l'hostaler quedà tot escorregut, veient que havia estat objecte d'una mofa i engany, mentre els que hi havia a l'hostal esclafien una sorollosa riallada.

ANTOLÍ TARRATS MAYOLA

Palafrugell, 21-9-21.

— Ets un lleig!... Ho sents? Ets un lleig!
— Doncs tothom em diu que m'assemblo a vostè!

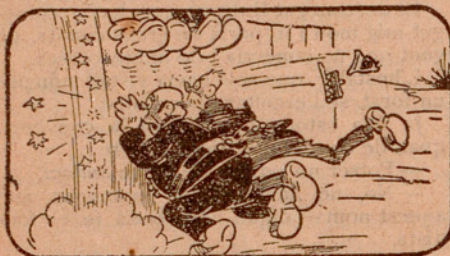
AL·LÒ QUE FA RIURE ELS ALTRES NOIS

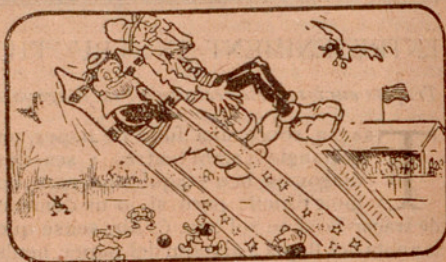
— Fixeu-vos, Toni, aquests dos arriben per mi i per vós.

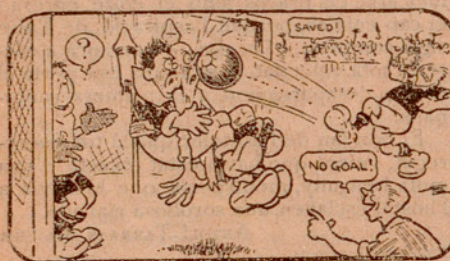
— Són uns taujans, els pobres! Ara encendrem els coets...

— Katakacrac i katakacrac!
— Noi, no els veig! Sí que soc ruc!

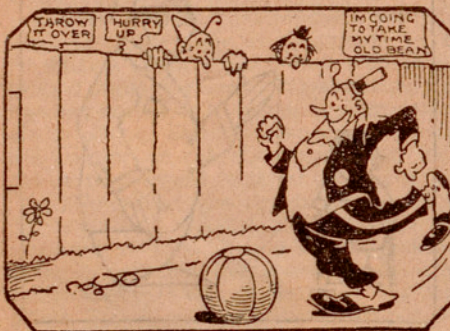
— Al futbol estan jugant.
— Ves! Quin xut espantant.

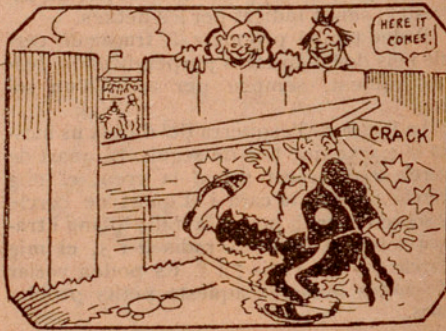
— Mira't aquest bordegàs.
— Ara em tira dret al nas!

— Com heu parat aquest cop, teniu. Que no us sembli poc! (Del Chips)

— L'entraré dintre del camp ràpida més que no un llamp!

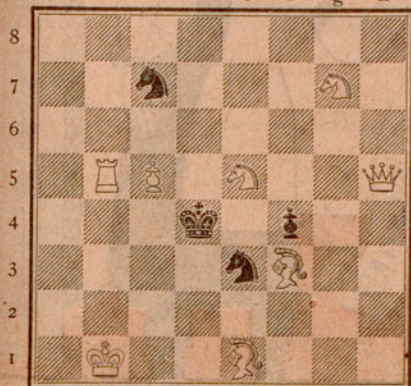

— Noi, se m'ha escapat per baix; no m'ha sortit bé l'encaix! (Del Comic Cuts)

JARDINET DE PASSATEMPS

SECCIÓ D'ESCACS

PROBLEMA N.º 6, per JOSEP PALUZÉ
a b c d e f g h

BLANQUES

Les Blanques juguen i donen mat en dues jugades.

Solució al problema n.º 5: Rb5-a4

ENDEVINALLES

LOGOGRIF NUMÉRIC, per LLUÍS ICART

1	2	3	4	5	6	7	8	Nom de dona
3	3	2	5	4	7	8		Fruit
5	8	7	6	3	8			Nom de dona
1	2	3	3	8				Familiar
	5	4	7	8				Animal
		4	3	2				Líquid
			3	8				Nota musical
				8				Vocal

AMBIDEXTRE, per F. ENRICH

1	2	3	4	5	6	El què fa un timbal
6	5	4	3	2	1	A l'Amèrica n'han

TARGETA, per A. FIOU

Geroni Tarprer Romea

Rec

Combinar aquestes lletres de manera que donin els noms de tres arbres fruiters.

CONVERSA, per ANTÒNIA PICAS

— Com la Carmeta va al mar, ta germana hi va també.
— Quina?
— La que jo mateixa t'he dit.

R O M B O, per PERE GIRALT

Substituir els punts per lletres de manera que vertical i horitzontalment es llegeixi: consonant; part del cos; nom d'home; sobre la terra; consonant.

PROBLEMA, per DANIEL VENTURA

Escriure el número 34 amb quatre xifres iguals.

X A R A D A, per CATEL'US

La primera es diu primera
i és de raó;
la segona es diu tercera,
tant sí com no;
total família nombrosa:
més de un milió!

Solucions a les endevinalles del número anterior

Al jeroglífic: Per Tots Sants castanyes; per Nadal, torrons.

A la targeta: Mascarada, Apeles Mestres.

Al logogrif numéric: Geroni.

Al rombo: R.—Dos.—Romeu.—Set.—U.

A la endevinalla: Escriure una carta.

Al comble: Fer-se un trajo de panne.

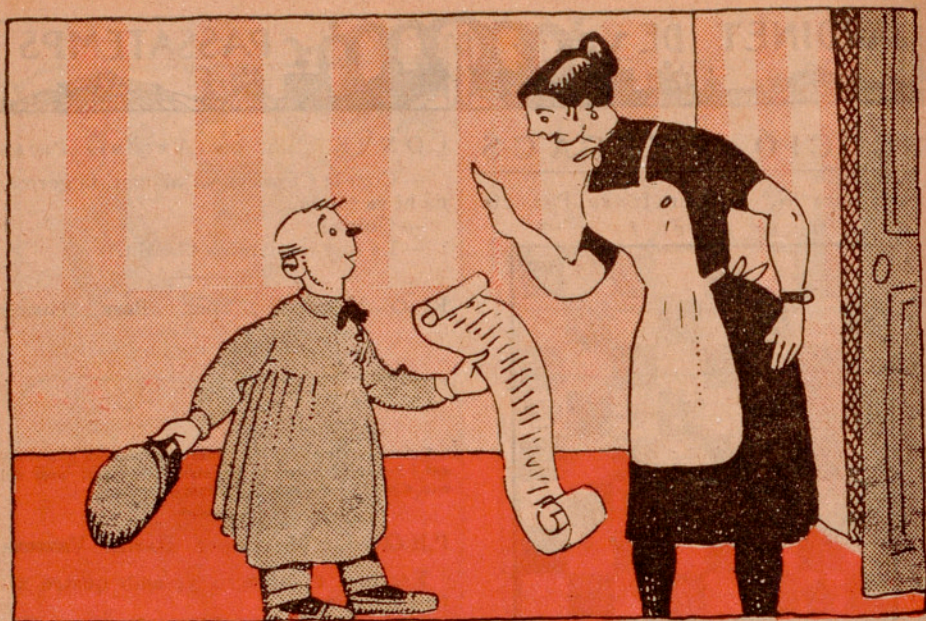
Al problema: $55 + 5 = 60$.

Els eixerits endevinaires

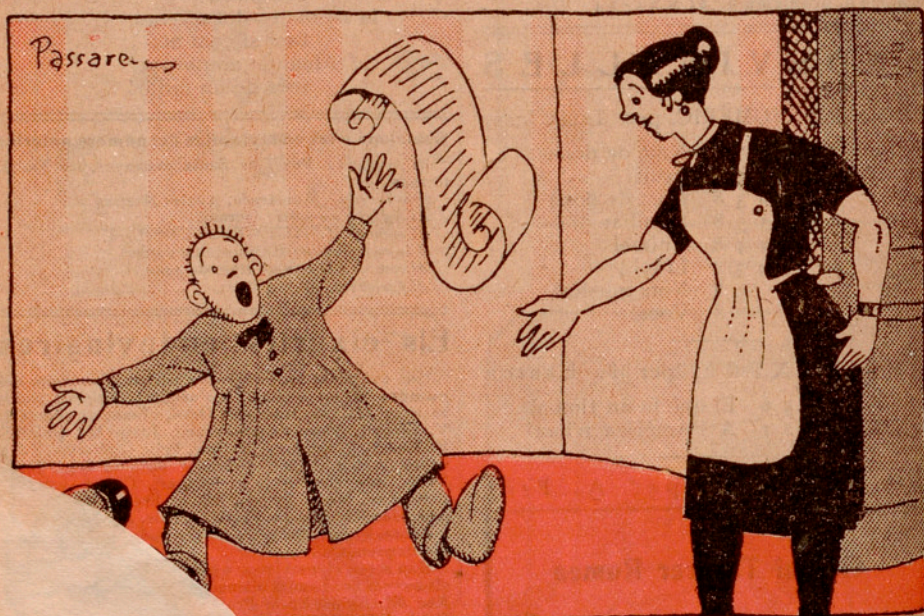
Han endevinat les solucions a tots els passatems del número 23 els següents mainadistes, estimats amics nostres: Matilde Martínez Oriol, Francesc Barceló, V. Llopert, Josep Oriol Franco, Josep M.º Galofré, R. Musell, J. Cardona, S. Cots, Feliu Guillerme, Feliu Gibert, Anton Gisbert, Salvador Burguet Boix, Josep Viñas, germanes Rius i Gelabert, Carme Arbussà, Joan Ruiz, Mercè Jurado, Antoni Freixa, Carme Castells, Mercè Maxenchs, Fermí Vicente, germanes Marc i Roseta Pedret. Els deu primers poden passar a lliar els premis.

Han resolt el problema número 4 dels nostres bons amics mainadistes: Roc de Girona, Enric Prats i Puig, Josep Oriol, Julia Petit i les germanes Miquel, tots, l'enhorabona!

A. Artís, imp. — Vich, 16

- Hi ha el senyor Cantallops ?
 — Em sembla que sí. Qui li diré que el demana ?
 — Porto aquest compte del fuster.

tallops que ha tingut de sortir per un compromís, i que no serà aquí